

5. A Korinthusi levelek

munkalap

1. Korinthusi levél

Szerző:

Az 1Kor páli szerzőségéhez kétség sem férhet. Ezt támasztják alá a levélben megjelenő jellegzetességek és a Biblián kívüli források is (vö. 1Kel 47,1-3), ill. az a tény, hogy már az egészen korai időkben idéznek abból, mint Pál leveléből vö. Antiochiai Ignác levelei – mindkettőhöz lásd Vanyó L., *Apostoli atyák* (Ókeresztény írók 3.), Szent István Társulat, Budapest, 1988.

Keletkezés ideje, helye:

A levél Efezusban íródott (1Kor 16,8) és feltehetőleg húsvétkor (vö. 1Kor 5,7k). Az apostol leírt útitervéből (1Kor 16,5-8) arra lehet következtetni, hogy efezusi tartózkodása utolsó évében írta a levelet, tehát Kr.u. 55-ben, bár az egy évvel korábbi időpont sem zárható ki.

Az 1Kor elsőbbsége a Gal-val szemben:

1. *A speciális nyelvi és gondolati egyezések a két levél között*
2. *A Gal törvényértelmezése nem mutatható ki a Korinthusi levelekben*
3. *Hiányzik az 1.2.Kor-ból az a megigazulás tan, ami a Gal-ra (és a Róm-ra) jellemző.*

Címzettek:

Cézár Kr.e. 44-ben alapít kolóniát veteránjainak a Kr.e. 146-ban lerombolt, ámde továbbra is lakott városban. Kr.e. 27-ben Korinthus a szenátori provincia Achaia fővárosa lesz. A római népességen kívül, meglehetősen nagyszámú lehetett a görög és keleti népesség. Philontól azt is megtudjuk, hogy egy figyelemre méltó méretű zsidó közösség is élt a városban és egy zsinagóga létezéséről tudósít az ApCsel 18,4. A város gazdasági központ volt Ázsia és Róma/Görögország között. Pál a gyülekezetet 50-ben alapította a Philippi béli, a thesszalonikai gyülekezet megszervezése és a beröai, majd athéni tartózkodása után. Egyedül érkezik a városba, de nem sokkal utána követik őt Silvanus és Timóteus (ApCsel 18,5) és kb. másfél évig marad (ApCsel 18,11). Efezus mellett Korinthus lesz a páli misszió központja. A gyülekezetben négy csoport képviseltette magát, akik magukat feltételezett vezetőik után határozták meg (1Kor 1,12). A különféle csoportok között azok tanításában sok eltérés lehetett, mint ahogyan a csoportokhoz tartozó emberek lelkülete is más és más kellett legyen, erre utalhat a karizmákról szóló vita (1Kor 12-14), vagy a halottak feltámadásához kapcsolódó nézeteltérések (1Kor 15,12b). Ami a vitapartnereket illeti, több javaslat létezik: gnosztikusok, zsidókeresztények; hellenista-zsidó bölcselők. Mindezt figyelembe véve, a legvalószínűbbnek az tűnik, hogy itt egy a korinthusi gyülekezeten belül megjelenő, speciális tévtanítással van dolgunk, ami vallástörténetileg nem vezethető vissza egy okra.

Felhasznált tradíciók:

Liturgiából vett tradíció, Jézushoz visszanyúló logionok (pl. 1Kor 11,23-26), szépprózai elem (1Kor 13).

A levél teológiája:

A gyülekezetben megjelenő feszültségek taglalása után (1,10-4,21), az 5. fejezettől kezdve a feltett kérdések válaszait fogalmazza meg az apostol. Fontos a levél mondanivalójának megértéséhez, hogy Pál az 1Kor 5,9-ben említést tesz egy korábbi leveléről a gyülekezethez, amire a gyülekezet nyilván válaszolt és újabb kérdéseket tett fel, amikre a válaszok benne vannak az előttünk álló levélben (pl. házasság és házasság nélküliség – 7,1; a szüzekről – 7,25; áldozati hús – 8,1 stb. itt a $\pi\epsilon\rho\iota$ a kérdésre utal és az arra adott válasz követi). Alapvető teológiai motívumok: a gyülekezet egységéről szóló tanítás, ami már az 1,13-ban megszólal és az egész levélen keresztül megjelenik, így például a Lélek ajándékairól szólva is ez válik a mércévé (12-14) és a szeretetben ölt formát. Hasonló vezérgondolat, hogy Pál az egyéni tökéletesség gondolatával a kereszt teológiáját állítja szembe (1,18kk), az ember bölcsességét felülmúlja és megcáfolja Isten bolondsága, mint ahogyan minden bölcsesség egyetlen fundamentuma Jézus Krisztus lesz (3,11; 4,15).

A levél egysége:

Több levél összeolvadása hipotézisek (2;3;4 levél), de egyik sem eléggé meggyőző. Elképzelhető, hogy a hagyományozás során bekerülhettek rövidebb glosszák a levélbe, pl.: a 6,14, ami ellentétben áll a 15,51k-kel; vagy a 14,33b-36-ot említhetnénk, ami a 11,5-ben leírtakkal nem áll összhangban.

2. Korinthusi levél

Szerző:

A 2Kor szerzőségét csak a XIX. század hiperkritikus korszakában kérdőjelezték meg, mára kétségen felül áll, hogy azt Pál írta. A levél első említését az 1Kel 38,2-ben találjuk.

A következő események történtek tehát a két levél megfogalmazása közötti időszakban:

Efezusból Pál meglátogatja a gyülekezetet (2. látogatás) – 2Kor 12,14; 13,1

Pált megbántják Korinthusban, így visszatér Efezusba (2Kor 2,3-11; 7,8.12) és megírja könnyek között a levelét, amelyet Titusz visz el a gyülekezetnek – 2Kor 7,5-9

Halálos veszély Ázsiában (2Kor 1,8k), majd utazás Troászból Macedóniába – vö. 2Kor 2,12.13

Macedóniában találkozás Timótheussal és Titusszal.

Keletkezés ideje, helye:

Macedónia, 55 késő ősze.

Címzettek:

A 2Kor nem csupán a korinthusi gyülekezetnek íródott, hanem minden szentnek Achaiában (2Kor 1,1). Immáron nem belső nézeteltérésekről van szó a gyülekezetben belül, hanem kívülről érkező tévtanítók keltenek zavart a gyülekezetben/gyülekezetekben, amit az is érzékeltet, hogy az apostol Sg.3. személyben beszél róluk, ezzel is érzékeltetve idegen voltukat (2Kor 10,1k.7.10.12; 11,4k.12k.18.20.22k).

A levél teológiája:

A levél teológiai hangsúlyai közül elsőként Pál apostoli tisztének igazolását kell megemlítenünk. Pál apostol voltának legitimálása az egész levélben érezhető szándék: Pál magát az új szövetség szolgálojának érti, amely szövetség Jézus Krisztus múlthatlan dicsőségén alapszik. A második, de ehhez szorosan kapcsolódó teológiai gondolat a kereszt teológiája, ami a hívők életének minden egyes momentumában megjelenik.

Ellenfélék:

Vannak, akik az első levélhez képest egy új tévtanítás feltűnése mellett kardoskodnak (libertinista pneumatikusok és gnosztikusok), mások úgy gondolják, hogy ugyanannak a tévtannak egy fejlettebb formájáról van szó, amelynek eredete egy Jeruzsálemhez közel álló, zsidókeresztyén tévtanítói csoport ténykedésében keresendő, ismét mások vándor karizmatikusokat említnek.

A levél egysége:

A levél egysége nagyon vitatott, a következő felosztásokat szokták javasolni:

- a 2Kor 1-9 és a 10-13 között annyira markáns törés figyelhető meg, hogy mindkét esetben egészen különböző álláspontot kell képviseljen Pál – ebből adódó feltételezés, hogy a 10-13 egy másik levél lenne

- a 2,13 elkezdett téma a korinthusi vitáról megszakad és az apostol apológiája veszi át a főszerepet, egészen a 7,4-ig, amit különösen egyértelművé tenne, ha a 7,5-öt közvetlenül a 2,13-hoz kapcsolnánk

- a két adományozásról szóló beszámoló a 8. és a 9. fejezetben nem tűnnek összetartozónak

- a 2Kor 6,14-7,1 olyan stílus és nyelvbeli különlegességeket mutat fel (számos páli és újszövetségi hapax legomenon), ami megkérdőjelezhetővé tenné annak páli eredetét. Ez az egyetlen olyan hipotézis, ami megalapozottnak tűnik. Tehát a 2Kor 6,14-7,1-ben vélhetőleg egy későbbi glossza van.